

Jumalateenistus Nõos N, 17.04.25 kl 18, Suur Neljapäev

Lektsioonid: Js 25:6–10; Ap 2:42–47

Pihikõne: Jh 13:12

Jutlus: Lk 22:14–22

Laulud: 224 (1–4); 89 (1–5, 6); 72 (1–4); 221 (1–3)

*Ja kui tund tuli, istus Jeesus maha ja apostlid koos temaga. Ja ta ütles neile: „Ma olen südamest igatsenud seda paasat süüa teiega enne oma kannatamist, sest ma ütlen teile, ma ei söö seda enam, kuni kõik on läinud täide Jumala riigis.” Ja ta võttis karika, tänas ning ütles: „Võtke see ning jagage eneste vahel! Sest ma ütlen teile, mina ei joo nüüdsest peale viinapuu viljast, kuni Jumala riik on tulnud.” Ja ta võttis leiva, tänas ja murdis ja andis neile, öeldes: „See on minu ihu, mis teie eest antakse. Seda tehke minu mälestuseks!” Selsamal kombel võttis ta ka karika pärast õhtusöömaaga ja ütles: „See karikas on uus leping minu veres, mis teie eest valatakse. Siiski, vaata, minu äraandja käsi on minuga lauas, sest Inimese Poeg läheb küll ära, nii nagu see on määratud, ometi häda sellele inimesele, kes ta ära annab!”*

Tänase Suure Neljapäeva jutlusealune kirjakoht algab sõnadega: „Ja kui tund tuli“.

Milline tund? See oli aeg, mis oli Moosese seaduses ette nähtud paasapühade alguseks.

Vaadakem saksa piibliteadlase Fritz Rieneckeri abiga, milline võis olla sündmuste järjekord Jeesuse ja tema jüngrite paasasöömaajal, mis sai kõigi kristlaste jaoks sakramendi tähenduse.

Juutide paasapäeva eelõhtu on niisanikuu 13. päev, antud juhul on see neljapäev. Sel päeval saatis Jeesus kaks jüngrit paasasöömaaga ette valmistama. Sellest kõnelevad kolm esimest evangeeliumi.

14. niisanikuu päev algab õhtul kell 18.00, seega neljapäeva õhtul, ja see ongi siis see „tund“, millelele viitamisega Luukas oma kirjeldust alustab. Sellal pidi Moosese seaduse järgi paasasöömaag algama ja Jeesus koos oma jüngritega alustab seda samuti vastavalt seadusele.

Pärast söömaaga hilja õhtul läks Jeesus koos jüngritega Õlimäele, kus ta siis kinni võeti ja algas kohtupidamine, mida kõik väga hästi Piibli vahendusel tunneme. Niisanikuu 14. päev ikka veel kestis, vahepeal oli kätte jõudnud juba meie mõistes reede. Sellel, kristlaste jaoks Suurel Reedel toimusid siis kõik need sündmused, millele mõtleme homme, sh ka Jeesuse ristilöömine, surm ristil ja haudapanek.

Jeesus suri evangeeliumide andmeil kell kolm pärastlõunal ja tema haudapanekuks jäi aega vaid kolm tundi. Nimelt algas reedel kell 18.00 niisanikuu 15. päev, mis oli sabatipäev ja selleks päevaks ei tohtinud surnukeha enam ristile jääda. 14. niisani järelejäänud tunde loetakse siis esimeseks päevaks, mil Jeesus oli hauas.

15. niisan kui sabatipäev jätkus kuni laupäeva kella 18.00-ni ja see oli siis 24-tunnine ööpäev, mil Jeesus viibis teist päeva hauas.

16. niisaniga, ehk siis alates laupäevast kella 18.00-st lõppes sabatipäeva töö- ja liikumiskeeld ning naised said minna lõhnarohte varuma. Algas Jeesuse hauasoleku kolmas päev. Öösel, veel enne koitu, tõenäoliselt siis, kui läks piisavalt valgeks, et liikuda, ruttasid naised hauale ja leidsid eest tühja haua. See on siis meie mõistes pühapäev.

Olles nüüd piiritlenud Suure Nädala kulminatsiooni, on ehk huvitav vaadata, kuidas võiks evangeeliumide andmete alusel järjestada Jeesuse ja jüngrite paasasöömaaja kohas toimuvad sündmused. Kasutan siinjuures jälle Fritz Rieneckeri abi.

Esmalt toimus söömaaja sissejuhatamine, millest kõnelevadki tänase kirjakohta salmid 15–18. Jeesus ütleb oma jüngrile, et ta on igatsenud seda paasat süüa koos jüngritega enne oma kannatamist ega söö seda enam kunagi enne pidusööki juba Jumala riigis. Luukas ütleb ka, et Jeesus võtab karika ja jagab selle jüngrite vahel (tegemist on Moosese seaduses ette nähtud korraga).

Teisena toimus jüngrite vaidlus selle üle, kes neist on suurim. Sellest kõneleb nt meie kirjakohta järgne lõik ja seda kinnitab ka Jh 13:1–11, mille järgi Jeesus peseb oma jüngrite jalgu – justnagu vastuseks jüngrite „võimuvõitlusele“: see, kes tahab olla suurim, olgu suurim teenija.

Kolmandaks annab Jeesus rahunenud jüngrile õpetussõnu. Lk järgi oleks need antud salmides 28–

30: „Aga teie olete need, kes minu juures on püsinud mu kiusatustes, ja mina sean teile kuningriigi, nõnda nagu minu Isa mulle on seadnud, et te sööksite ja jooksite minu lauas minu riigis ja istuksite troonidel, mõistes kohut Iisraeli kaheteistkümnemele suguharule.“

Neljandana järgneb nüüd Jeesuse viide äraandjale. Lk järgi toimub see juba pärast n-ö armulaua seadmist, Mt ja Mk järgi aga enne seda.

Ja viiendaks pöördub Jeesus jüngrite poole veel siis, kui äraandja Juudas on juba seltskonnast lahkunud. Jh 13:34–35 järgi ütleb Jeesus jüngritele: „Ma annan teile uue käsu: armastage üksteist! Nõnda nagu mina teid olen armastanud, armastage teiegi üksteist! Sellest tunnevad kõik, et te olete minu jüngrid, kui te üksteist armastate.“

Millal toimus siis n-ö armulaua seadmine? Fritz Rieneckeri arvates toimus see Mt, Mk ja Jh tunnistuse järgi siis, kui Juudas oli juba lauast lahkunud, Lk tunnistuse järgi aga veel siis, kui Juudas oli koos teistega.

See tuleb meelde armulaua mõtte ja mõju Lutheri järgi. Luther kirjutab „Väikse katekismuse“ süvendavas osas, et armulaua vastuvõtmiseks on hästi valmistunud see, kes paneb usu sõnadele: „Teie eest antud ja valatud pattude andeksandmiseks“. Lutheri järgi tõendab selline usk, et kahetseme südamest oma patte ja taotleme seda, mida need sõnad lubavad, nimelt pattude andeksandmist.

Siia lisab Luther manitsuse sellele, kes võtab armulauda vastu vääritud viisil: vääritud teeb seda see, kes oma pattu ei tunne ega kahetse ja ei usu Jeesuse töötusse, vaid kahtleb. Vääritud inimese osavõtt armulauast võib seda inimest vaimselt kahjustada ja tema vastutust koormata. Ja seetõttu soovib Luther armulaua vääriliseks vastuvõtmiseks enne palves Jumala poole oma süda ja eluviisi Jumala sõna alusel läbi proovida.

Kui Juudas tõesti armulaua seadmise ajal koos Jeesusega lauas oli, siis polnud tema armulaua vastuvõtmine vääriline: oli ta ju sisemiselt lõhestunud ja kahtlev. Ta ei uskunud, et Jeesus on õigel teel. Ja isegi juhul, kui arvestame apokrüüfse Juuda evangeeliumi sõnumit, et Juudas oli teistest jüngritest palju targem ja läbinägelikum ning tegi just õigesti, kiirendades oma äraandmisega Jeesuse missiooni täidminekut, siis polnud Juudal õigus. Sest sel juhul pidas ta end ju Jumala Pojast targemaks ja võttis endale raske koorma, mida ta ei suutnud kanda.

Täna siis algab varsti see uut moodi Jeesuse seatud paasasöömaag ka meie koguduses. Jeesus annab meile süüa oma ihu leiva näol ja oma verd veini näol ning kinnitab, et see, kes seda vastu võtab saab patud andeks.

Luther oma „Väikse katekismuse“ süvendavas osas selgitab seda veel täiendavalt ja vastab küsimusele „Kuidas antakse meile õhtusöömaajal elu“ järgnevalt: „See vaimne elu, mis sünnib ristimisel, tugevdatakse ja uuendatakse nii, et me kasvame usus ja armastuses.“ Ja Luther kirjeldab ka õndsust, mis saab meile õhtusöömaaja kaudu osaks: „Õhtusöömaajaga antakse ja kinnitatakse meis õnnis teadmine, et me omame Kristust, kes on meid lepitanud Jumalaga ja hoiab meie keha ja vaimu õigeks mõistetute ülestõusmiseni.“

Niisiis annab armulauasakrament meile kasu nii kaudselt kui ka otseselt. Kaudselt selles mõttes, et meie ristimisel sündinud uus Jumala loodu meie sees tugevneb ja uueneb, ilma et me ise seda protsessi isegi alati tajuksime. Otseselt annab armulaud meile kasu aga selles mõttes, et meisse süveneb teadmine, et me oleme Kristuse päralt ja Kristus on meis. Seda teadmist kinnitab ka meie tähelepanek, et kasvame usus ja armastuses. Me suudame teha usutegusid, mida me oma iseloomust tingituna võib-olla varem ei suutnud ning suudame armastada ligmest (andestada, naeratada, lepitust paluda), keda me varem oleksime pahaselt kas mõttes või sõnades hurjutanud.

Täna kuulsime 2000 aastat tagasi Jeruusalemmas toimunud paasasöömaajast, mis muutis inimajaloo kulgu. See ei liigu enam surma ja hävingu poole, vaid tagasi Jumala juurde, kus on elu ülirohkesti ja igavesti. Kõige imelisem on aga see, et saame täna, 17. aprillil 2025 siin kirikus sellest samast 2000 aasta vanusest sakramendist osa. Ja see armulaud, mida täna pühitseme, pole olemuselt mitte mingilgi kombel erinev sellest, mille seadis Jeesus. Sest ka täna tahab kõigeväeline Issand anda meile usku, et Jeesus Kristus on koos meiega, Tema meie sees ja meie Tema sees.

Aamen.